

Αθήνα, 29.07.2025

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον κ. Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Θέμα: «Κατάρρευση του Προγράμματος Πολεοδομικών Μεταρρυθμίσεων – Ευθύνες για την απένταξη μελετών ΤΠΣ και την αποδόμηση του χωρικού σχεδιασμού»

Σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας *Καθημερινή* αλλά και με τα διαρκή πορίσματα του Συλλόγου Ελλήνων Πολεοδόμων και Χωροτακτών (ΣΕΠΟΧ), το εμβληματικό –κατά τα λεγόμενα της κυβέρνησης– Πρόγραμμα Πολεοδομικών Μεταρρυθμίσεων έχει εισέλθει σε φάση γενικευμένης αποτυχίας.

Το πρόγραμμα των Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων (ΤΠΣ) ήταν αρχική ιδέα του κ. Σταθάκη και προφανώς θέλουμε να υπάρξει ολοκληρωμένος πολεοδομικός σχεδιασμός. Όμως η ΝΔ άλλαξε το προβλεπόμενο σχεδιασμό από Δήμους σε Δημοτικές Κοινότητες. Ήδη από το 2020 κατά τη ψήφιση του νομοσχεδίου σας λέγαμε ότι ρυθμίζεται ένα υπερ φιλόδοξο και μη ρεαλιστικό σχεδιασμό, δηλαδή ΤΠΣ ανά Δημοτική Ενότητα. Τελικά αυτό το φιλόδοξο πλάνο σας επιβεβαιώθηκε ότι θα οδηγήσει σε μεγαλύτερες καθυστερήσεις. Από το 2020 που ανέλαβε τα ΤΠΣ η κυβέρνηση της ΝΔ μέχρι το 2026 που κλείνει το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι 6-7 χρόνια. Το πρόβλημα επομένως είναι ο κακός σχεδιασμός του Προγράμματος μέσα σε αυτό το χρονικό διάστημα (το οποίο θα μπορούσε ίσως να είναι αρκετό).

Το 40% των πολεοδομικών μελετών που εντάχθηκαν στο Ταμείο Ανάκαμψης έχει απενταχθεί, καθώς δεν θα μπορέσουν να ολοκληρωθούν μέχρι το μέσο του 2026. Σύμφωνα με την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου, 295 από τις 700 δημοτικές ενότητες (ποσοστό 42%) δεν θα προλάβουν τις προβλεπόμενες προθεσμίες.

Η κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το φυσικό αντικείμενο του έργου δεν περιορίζεται, καθώς γίνεται μεταφορά μελετών σε άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία και «αντισταθμιστική» αύξηση των μελετών χαρακτηρισμού οδών ή Ειδικών Πολεοδομικών Σχεδίων (ΕΠΣ.) Στην πραγματικότητα, όμως, το αρχικό πρόγραμμα αποδιαρθρώνεται, το χρονοδιάγραμμα καταρρέει και η εικόνα που μεταφέρεται στην κοινωνία είναι ότι ο πολεοδομικός σχεδιασμός είναι άχρηστος, αργός ή προσχηματικός. Είναι χαρακτηριστικό ότι η «Καθημερινή» μιλά για προχειρότητα και αποτυχία σε όλα τα επίπεδα: θεσμικό, διοικητικό, τεχνικό, συμβατικό, και προειδοποιεί –όπως και ο ΣΕΠΟΧ– ότι «οι μελέτες κινδυνεύουν να μην ολοκληρωθούν σωστά και να προκαλέσουν αντιδράσεις στις τοπικές κοινωνίες, περνώντας λάθος μήνυμα για την αναγκαιότητα πολεοδομικού σχεδιασμού».

Το απολύτως προβληματικό αυτό τοπίο δεν είναι κεραυνός εν αιθρία. Όπως επισημαίνουν όλοι οι επιστημονικοί φορείς:

- Η σχεδίαση του προγράμματος των ΤΠΣ σε επίπεδο Δημοτικών Ενοτήτων ήταν εξ αρχής υπερφιλόδοξη και χωρίς συνεκτικό χρονοδιάγραμμα.

- Οι πρώτες προκηρύξεις μελετών, ήδη από το 2021, οδήγησαν σε προσφορές με τεράστιες εκπτώσεις (έως 70%), με αποτέλεσμα να ακυρωθούν και να επαναπροκηρυχθούν.
- Οι νομοθετικές αλλαγές ήταν συνεχείς και αποσπασματικές: μόλις το 2024 ορίστηκε ο τρόπος οριοθέτησης οικισμών κάτω των 2.000 κατοίκων, ενώ το 2023 προστέθηκε η υποχρεωτική εκπόνηση «έκθεσης φέρουσας ικανότητας» εκτός του αρχικού συμβατικού αντικειμένου, με συνέπεια την τεχνική εμπλοκή και επιμήκυνση των μελετών.
- Το ΥΠΕΝ νομοθέτησε το 2025 για να παρακάμψει το ίδιο το προεδρικό διάταγμα που είχε μόλις εκδοθεί, φανερώνοντας έλλειψη θεσμικής συνέπειας.
- Καμία από τις Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες (ΕΠΜ), οι οποίες αποτελούν κρίσιμη προϋπόθεση για τις περιοχές Natura, δεν έχει ολοκληρωθεί.
- Οι μελέτες χαρακτηρισμού δημοτικών οδών (προϋπολογισμού 196,9 εκατ. ευρώ) έχουν ξεκινήσει μόνο για τις νησιωτικές περιοχές· για την υπόλοιπη Ελλάδα δεν έχουν καν ανατεθεί.

Επιπλέον, η ανάθεση της επίβλεψης των μελετών στο ΤΕΕ και η δημιουργία ενός ιδιότυπου παρακρατικού μηχανισμού αξιολόγησης, εκτός δημόσιας διοίκησης, υπονομεύει ευθέως την αρμοδιότητα του ΥΠΕΝ και των υπηρεσιών του. Είναι αποκαλυπτικό ότι τα 3,9 εκατ. ευρώ διαχειριστικών εξόδων του ΤΕΕ για το έργο, καλύπτονται από το ίδιο το Ταμείο Ανάκαμψης, ενώ το ΥΠΕΝ έλαβε 300.000 ευρώ για «υποστηρικτικές δράσεις». Το αποτέλεσμα είναι ένα κράτος απούσης διοίκησης, χωρίς τεχνική παρακολούθηση, χωρίς θεσμική ευθύνη, χωρίς ορίζοντα ολοκλήρωσης.

Την ίδια στιγμή, η κυβέρνηση προωθεί με ταχείς ρυθμούς μελέτες για την αναγνώριση οδών σε εκτός σχεδίου περιοχές, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη νομιμοποίηση ενός τεράστιου όγκου εκτός σχεδίου δόμησης, υποκαθιστώντας τον πολεοδομικό σχεδιασμό και εξασφαλίζοντας «πρόσωπο» σε δρόμο για ιδιωτικά οικόπεδα. Αν αυτές οι μελέτες υλοποιηθούν χωρίς προηγούμενη ολοκλήρωση των ΤΠΣ, ενδέχεται να εδραιώσουν μια νέα γενιά αυθαιρεσίας στον χώρο.

Στην πραγματικότητα, το πρόγραμμα αντί να υπηρετήσει τον ορθολογικό σχεδιασμό, νομιμοποιεί τη διαρκή παράκαμψή του:

- Με την πολεοδομία «τουριστικών επενδύσεων» που υπάγεται στο Υπουργείο Τουρισμού και εκδίδει άδειες παρακάμπτοντας τις ΥΔΟΜ.
- Με τη δημιουργία «παράλληλων συστημάτων σχεδιασμού», όπως στην περίπτωση του Κυβερνητικού Πάρκου ΠΥΡΚΑΛ, που εξαιρέθηκε από το Ρυθμιστικό Αθήνας.
- Με τη θεσμική ενίσχυση του «κατ' εξαίρεση» σχεδιασμού σε περιοχές υψηλού τουριστικού ενδιαφέροντος (π.χ. Ελληνικό, Μύκονος, Σαντορίνη), με ΕΠΣ και άτυπες «δωρεές» σχεδίων από ιδιώτες προς τη Διοίκηση (βλ. Βόρεια Εύβοια).

Με βάση τα ανωτέρω, ερωτάται ο κ. Υπουργός:

1. Ποιο είναι το ακριβές ποσοστό των πολεοδομικών μελετών που απεντάχθηκαν από το Ταμείο Ανάκαμψης και ποιες δημοτικές ενότητες αφορά η μεταφορά σε άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία;
2. Οι μελέτες που απεντάσσονται, θα χρηματοδοτηθούν από τον κρατικό προϋπολογισμό; από την τοπική αυτοδιοίκηση; Θα επιβαρυνθούμε δηλαδή όλοι λόγω της κακού σχεδιασμού και της κακοδιαχείρισης του ΥΠΕΝ; Από πού θα προκύψουν οι πόροι αυτοί; Ή κάποιες μελέτες/ δημοτικές ενότητες θα μείνουν εκτός με άγνωστη κατάληξη;
3. Με ποια κριτήρια θα απενταχθούν μελέτες και δημοτικές ενότητες; Με βάση το πότε ξεκίνησαν; Ή μήπως ανοίγει μια άλλη πόρτα πελατειακών σχέσεων με δήμους που μπορεί να θέλουν ή να μην θέλουν να έχουν σχεδιασμό;

4. Πώς απαντά το ΥΠΕΝ στις σοβαρές καταγγελίες του ΣΕΠΟΧ για προχειρότητα στον σχεδιασμό, προσχηματικές μελέτες, υπερφόρτωση του αντικειμένου, θεσμική ασυνέπεια και αποδιοργάνωση των δημόσιων υπηρεσιών;
5. Προτίθεται το Υπουργείο να αναστείλει τις μελέτες αναγνώρισης οδών εκτός σχεδίου, έως ότου ολοκληρωθούν τα αντίστοιχα ΤΠΣ; Αν όχι, πώς θα αποφευχθεί η de facto νομιμοποίηση εκτός σχεδίου δόμησης;
6. Ποια είναι η θέση του Υπουργείου για την ανάθεση επίβλεψης και αξιολόγησης στο ΤΕΕ, και με ποιο νομικό και θεσμικό πλαίσιο διασφαλίζεται η λογοδοσία και η τεχνική επάρκεια;
7. Ποιος ο λόγος της καθυστέρησης στην ολοκλήρωση των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών για τις περιοχές Natura, και πώς εξασφαλίζεται η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος στις αντίστοιχες πολεοδομικές μελέτες;
8. Τι απαντά η κυβέρνηση στις ενδείξεις ότι το πρόγραμμα έχει εκτροχιαστεί πλήρως, ότι δεν θα επιτευχθεί το «ορόσημο 29» του Ταμείου (έως 12.2025), και ότι η κοινωνία οδηγείται στο συμπέρασμα πως ο χωρικός σχεδιασμός είναι μια γραφειοκρατική αγκύλωση;
9. Με ποιους όρους διασφαλίζεται η μη επέκταση του «κατ' εξαίρεση» σχεδιασμού σε περιοχές υψηλής πίεσης, όπως τουριστικά νησιά, παραλιακές ζώνες, προστατευόμενα δάση και αιγιαλοί, ιδίως μετά την πρόσφατη νομολογία του ΣτΕ για την εκτός σχεδίου δόμηση;

Οι ερωτώντες Βουλευτές

Πέρκα Θεοπίστη (Πέτη)

Χαρίτσης Αλέξης

Αναγνωστοπούλου Αθανασία (Σία)

Ζεϊμπέκ Χουσεΐν

Ηλιόπουλος Αθανάσιος (Νάσος)

Τζανακόπουλος Δημήτριος

Τζούφη Μερόπη

Τσακαλώτος Ευκλείδης

Φωτίου Θεανώ